

EU kan fastna i negativ spiral

Svenska Dagbladet den 30 januari 2012

Den krispolitik som nu bedrivs på europeisk nivå leder till massarbetslöshet i flera EU-länder och hotar att slita isär Europa. Med den ökade otryggheten på arbetsmarknaden har EU:s grundläggande principer om fri rörlighet och gemensamma yttre gränser kommit att ifrågasättas. Men vägen ut ur krisen för Europa går inte via nationella särlösningar och stängda gränser.

EU:s stats- och regeringschefer samlas i dag till toppmöte kring arbetsmarknadsläget och finanspaktens utformning. Men den väg EU slagit in på som lösning på eurokrisen lovar inte gott. Medlemsstaterna går in i mötet med starkt skilda förutsättningar. Krisdrabbade länder har tvingats till omfattande nedskärningar i välfärden och ser arbetslösheten stiga kraftigt. Enligt Eurostat står nu hela 23 procent i Spanien och 19 procent i Grekland utan arbete. Samtidigt har arbetslösheten fallit i 14 av EU:s 27 medlemsländer.

Regeringarna måste nu vidga fokus i krishanteringen till en mer framtidsinriktad politik för jobb, migration och tillväxt. Europa har en åldrande befolkning och på sikt kommer länderna inom unionen att behöva ett inflöde av invandrad arbetskraft för att klara tillväxten och välfärden. Enligt EU-kommissionens beräkningar kommer EU:s arbetskraft att minska med cirka 50 miljoner personer fram till 2060. Vi ser därför ett EU där sammanhållningen är hotad, inte bara av den akuta eurokrisen, utan även av en långsiktig demografisk kris.

I Europaperspektiv 2012 ger nio ledande svenska forskare inom ekonomi, juridik och statsvetenskap förslag på lösningar som beaktar båda dessa kriser. Den samlade bedömningen av utvecklingen under krisåren är oroväckande. I takt med att konkurrensen på EU:s arbetsmarknad hårdnat har inställningen till Schengenområdet gemensamma gränser och EU:s gemensamma reglering av arbetskraftsinvandringen ändrats. Vissa EU-länder har vidtagit åtgärder för att minska arbetskraftsinvandringen och ge de egna medborgarna företräde till arbetsmarknaden. Samtidigt har EU skärpt de gemensamma yttre gränskontrollerna och retoriken om hårdare tag mot den irreguljära invandringen har trappats upp.

EU riskerar att fastna i en negativ spiral, där den ökade otryggheten på arbetsmarknaden genererar stöd för en alltför kortsiktig politik.

Viktiga rekommendationer till politikerna involverade i dagens krislösning kan – baserat på den forskning som presenteras i Europaperspektiv 2012 – sammanfattas så här:

- EU:s krishantering bör vara framtidsinriktad och breddas till att omfatta mer än finanspakten och den akuta åtstramningspolitiken. Kortsiktiga nationella intressen måste noga vägas mot behovet av en gemensam arbetsmarknads- och migrationspolitik som kan lösa Europas långsiktiga demografiska kris.

- EU:s framväxande regelverk för arbetskraftsinvandring från länder utanför unionen är otillräckligt, både som instrument för att attrahera arbetskraft till EU och för att motverka social dumpning och osund konkurrens. Målsättningen med ett gemensamt EU-regelverk bör vara att olika kategorier av arbetstagare skall likabehandlas på arbetsmarknaden. Den groende nationalismen i kölvattnet på krisen får inte leda till att denna ambition överges.
- För att öka tryggheten på den gemensamma arbetsmarknaden bör EU också fortsätta arbetet för att stärka de irreguljära migranternas rättsliga ställning. Ytterligare skärpning av EU:s gränskontroller är inte rätt väg att gå. Den gemensamma politiken bör i stället inriktas på att motarbeta exploatering av irreguljära arbetstagare genom reglering och kontroll av arbetsgivare och arbetsplatser.

När EU-ländernas regeringar nu möts är det angeläget att krishanteringens fokus vidgas. Frågor om rörlighet, migration och trygghet på arbetsmarknaden hör till dem där det är mest angeläget att EU:s stats- och regeringschefer agerar sammanhållet. Vi befinner oss i ett ytterst kritiskt skede i den europeiska integrationens utveckling. Klarar inte EU:s medlemsländer att hålla samman kring en mer framtidsinriktad och solidarisk politik riskerar både de och unionen att gå kraftigt försvagade ur krisen.

ANTONINA BAKARDJIEVA ENGELBREKT

ordförande i Svenska nätverket för Europarättsforskning

MOA MÅRTENSSON

redaktionssekreterare för Europaperspektiv

LARS OXELHEIM

ordförande i Svenska nätverket för Europaforskning i ekonomi

THOMAS PERSSON

ordförande i Svenska nätverket för Europaforskning i statskunskap